

OBSAH

Předmluva (Josef Kovalovský)	9
Úvod	II
I. EKONOMIE TRHŮ PRÁCE	13
I.1. Poptávka firmy po práci: poptávka odvozená (teorie mezní produktivity)	13
I.2. Nabídka práce: volba mezi spotřebou a volným časem	17
I.3. Rovnováha na trhu práce	20
I.3.1. Transferová platba a ekonomická renta	21
I.3.2. Neelastická nabídka práce	22
I.4. Konkurenční nedokonalosti na trzích práce	26
I.4.1. Zákony o minimální mzdě	26
I.4.2. Odbory a kolektivní vyjednávání	28
2. LIDSKÝ KAPITÁL V EKONOMICKÉ TEORII	32
2.1. Lidský kapitál jako ekonomická kategorie	32
2.1.1. Vzdělání zvyšuje produktivitu pracovníka	34
2.1.2. Vzdělání signalizuje schopnosti	39
2.2. Vzdělání jako pozitivní externalita	40
2.3. Kapitálový trh a investice do vzdělání	41
2.4. Lidský kapitál a nezaměstnanost	43
3. NEZAMĚSTNANOST VE VÝVOJI EKONOMICKÉHO MYŠLENÍ: POJETÍ A INTERPRETACE	45
3.1. Klasické paradigma	45
3.1.1. Ricardova nezaměstnanost v důsledku změny skladby kapitálu	48
3.1.2. Marxistická nezaměstnanost v důsledku nedostatečné kapitálové akumulace	50
3.2. Neoklasická ekonomie	52
3.2.1. Jevonsova teorie mzdy	52

3.2.2.	Pigouova teorie nezaměstnanosti	56
3.3.	J.M.Keynes – teorie nedobrovolné nezaměstnanosti	59
3.4.	Monetaristický koncept – revitalizace tržních sil	65
3.5.	Výklad nezaměstnanosti v nové klasické makroekonomii	69
3.6.	Ekonomie strany nabídky: podněty k práci	72
3.7.	Nová keynesovská makroekonomie	74
4.	NEZAMĚŠTNANOST A JEJÍ URČUJÍCÍ CHARAKTERISTIKY	76
4.1.	Nezaměstnanost je společenským jevem současnosti	76
4.2.	Anatomie nezaměstnanosti	77
4.2.1.	Plná zaměstnanost a přirozená nezaměstnanost	80
4.2.2.	Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost	85
4.3.	Problém hystereze a rostoucí přirozená nezaměstnanost	86
4.3.1.	Dlouhodobá nezaměstnanost	86
4.4.	Vývoj nezaměstnanosti v České republice	88
4.4.1.	Vývoj míry nezaměstnanosti	88
4.4.2.	Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti	95
5.	SPOLEČENSKÉ NÁKLADY NEZAMĚŠTNANOSTI	101
5.1.	Náklady spojené s nezaměstnaností	101
5.1.1.	Ztráta makroekonomického produktu	101
5.1.2.	Nevyužité ekonomické zdroje	103
5.1.3.	Ztráty na daních	103
5.1.4.	Ztráty lidského kapitálu	104
5.2.	Existují kompenzující přínosy?	104
5.3.	Past nezaměstnanosti a sociální parazitizmus	104
5.4.	Zkušenost nezaměstnanosti	106
6.	JAK LÉČIT NEZAMĚŠTNANOST?	110
6.1.	Aby trhy lépe fungovaly	112
6.2.	Stimulace ekonomického růstu	113
6.3.	Ekonomie strany nabídky: podněty k práci a investování	113
6.4.	Keynesovský přístup: poptávková expanze	114
6.5.	Welfare state	116
6.6.	Koncept Leisure society	121

7.	POLITIKA TRHU PRÁCE V ČR PŘED VSTUPEM DO EU	123
7.1.	Hlavní principy politiky trhu práce v zemích EU	124
7.1.1.	Vytváření nové kultury podnikatelské činnosti (social economy)	125
7.1.2.	Vytváření nové kultury způsobilosti získat zaměstnání	125
7.1.3.	Podpora a povzbuzování adaptability	127
7.1.4.	Strategie stejných příležitostí pro všechny	127
7.2.	Národní plán zaměstnanosti v ČR	128
7.3.	Politiky trhu práce: od pasivních k aktivním	130
7.4.	Podpory v nezaměstnanosti: proč?	131
7.5.	Změny na trzích práce: pro nás blízké nebo vzdálené?	134
	Literatura	137

formace na začátku 90. let nenaměřovala, že se nezaměstnanost stane významným společenským problémem. A to přesto, že také pro předvstoupací Českou republiku představovala nezaměstnanost jeden z nejvýznamnějších sociálních ekonomických problémů.

Nezaměstnanost se stala součástí i našeho života a potřebu analyzovat problém nezaměstnanosti v nejrůznějších souvislostech je záležitostí nanejvýš praktickou. Předložení práce však nezkoumá jen praktické dopady nezaměstnanosti, ale věnuje velkou pozornost analýze fungování trhu práce. V dějinách ekonomické vědy vždy existovaly rozdílné názory na jevům nezaměstnanosti, resp. rozdílné metodologické přístupy k fungování trhu práce. Autorka věnuje značnou část práce návrhům představám dvou významných proudů, keynesovského a liberálního. Tato část práce nejen přibližuje ekonomické učení minulého století, ale i poskytuje představu o metodologických východiscích návrhů a koncepcí řešení problémů dnešních dní. Pozitivním počinem je pozornost věnovaná kategorii lidský kapitál. Lidský kapitál představuje budoucnost každé společnosti. Jeho správné rozvíjení, zušlechťování podstatně zvyšuje konkurenceschopnost každé ekonomiky. Vzdělanější, kreativnější a flexibilnější pracovní síla má nejen větší naději na individuální úspěch, ale znamená i flexibilnější trh práce. Nezaměstnanost nelze vyřešit konzervováním stávajících struktur ekonomiky, bráněním se inovacím a změnám, ale především lepší připraveností na změny. A přípravou na změny je právě rozvoj lidského kapitálu – jak v individuálním, tak i společenském rozměru. Vytěsňením významné části pracovních sil z trhu práce znamená škody nejen pro jednotlivce, ale i pro celou společnost.

Jednoduché recepty řešení problému nezaměstnanosti v užší ekonomice neexistují, a ani tato práce je nenabízí. Zasloužné je, že se ale věnuje problematice trhu práce, která si to nanejvýš zaslouží. Knižku mohou doporučit jak studentům ekonomie v bakalářském studiu na vysokých a vyšších odborných